ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **Ing. J. P.,** zastoupené JUDr. Jiřinou Surynkovou, advokátkou se sídlem Rašínova 2, Brno, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Brně,** se sídlem nám. Svobody 4, Brno, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2011, č. j. 30 Ca 63/2008 - 99,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1.] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým soud zamítl její žalobu proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně (dále též „žalovaný“) ze dne 14. 1. 2008, č. j. 15152/07-1500-705268. Tímto rozhodnutím žalovaného bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky proti rozhodnutí Finančního úřadu Brno IV ze dne 4. 5. 2007, č. j. 101377/07/291940/2692, tj. proti rozhodnutí o obnově řízení ve věci rozhodnutí č. j. PEX/3984/94/Sg-Z ze dne 24. 11. 1994 a rozhodnutí č. j. PEX/3984/94/Sg-Z-1 ze dne 24. 11. 1994, vydaných ve věci vymezení rozsahu zástavního práva k nemovitostem podle

ustanovení § 72 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v rozhodném znění (dále jen „daňový řád“).

[2.] Krajský soud žalobu zamítl s odůvodněním, že v daném případě nebyly splněny podmínky pro obnovu řízení. Stěžovatelka spatřovala důvod pro obnovu řízení v pravomocném rozsudku o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů („BSM“), který nabyl právní moci dne 1. 1. 2007. Tento rozsudek totiž nemůže vyvrátit závěr správce daně učiněný při rozhodování o vymezení rozsahu zástavního práva k předmětným nemovitostem, tedy že v mezidobí od právní moci rozsudku o rozvodu manželství (7. 11. 1990) do právní moci rozsudku o vypořádání BSM (1. 1. 2007) se tyto nemovitosti nacházely v nevypořádaném bezpodílovém spoluvlastnictví manželů. Novou skutečností ostatně nemůže být skutečnost nastalá až po proběhlém řízení ukončeném pravomocným rozhodnutím o vymezení rozsahu zástavního práva (viz rozsudek NSS sp. zn. 8 As 18/2010; veškerá rozhodnutí NSS viz www.nssoud.cz). Rozsudek o vypořádání BSM nemůže být ani novým důkazem, který by dodatečně umožňoval prokázat již dříve tvrzené skutečnosti, jelikož předmětné nemovitosti se nacházejí ve výlučném vlastnictví stěžovatelky až od 1. 1. 2007. Nad tento rámec krajský soud uvedl, že stěžovatelce muselo být při vypořádání BSM známo, že nemovitosti jsou zatíženy zástavním právem pro daňové pohledávky vzniklé po rozvodu manželství; navíc krajský soud tuto skutečnost při vypořádání BSM výslovně zohlednil. Krajský soud tak dospěl k závěru že důvody pro obnovu řízení nebyly splněny, takže nebylo třeba zabývat se dodržením ostatních podmínek, zejména posuzováním subjektivní a objektivní lhůty.

II. Obsah kasační stížnosti

[3.] Stěžovatelka uplatňuje kasační důvody zakotvené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tzn. namítá nezákonnost napadeného rozsudku krajského soudu a vady správního řízení.

[4.] Vytýká finančnímu úřadu, že vydal rozhodnutí v době právní nejistoty ohledně vlastnických vztahů k majetku, který byl součástí BSM, aniž by si učinil úsudek o dosud nevypořádaných vlastnických vztazích ve smyslu ustanovení § 28 daňového řádu. Dotkl se tak práv třetí osoby, která nebyla účastníkem řízení. Rozhodnutí jí sice doručeno bylo, nicméně odvolání proti němu bylo zamítnuto pro opožděnost. Přitom z obsahu odvolání bylo patrno, že zástavním právem byl postižen majetek v nevypořádaném BSM pro dluhy vzniklé až po rozvodu manželství a zániku BSM. Přitom daňový dlužník je znovu ženatý a protože dluhy vznikly za trvání nového manželství, jsou součástí nového BSM.

[5.] Stěžovatelka spatřuje důvodnost obnovy řízení v tom, že rozhodnutí záviselo na posouzení předběžné otázky [§ 54 odst. 1 písm. c) daňového řádu]. Pravomocným rozsudkem o vypořádání BSM nastala nová skutečnost, zakládající obnovu řízení. Finanční úřad měl proto situaci řešit tak, že nejprve měl zodpovědět předběžnou otázku a teprve poté rozhodovat o zástavním právu.

[6.] Dne 23. 1. 2012 stěžovatelka doplnila svoji argumentaci o poukaz na dva odborné texty, převzaté z ASPI: jde o články Hany Erbsové *Smlouva vyhrazující vznik SJM ke dni zániku manželství* a Martiny Radkové *Případová studie: soudní přezkum zástavního práva; zástava k věci v nevypořádaném BSM/SJM*.

[7.] Stěžovatelka navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

[8.] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Vlastní argumentace soudu

[9.] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10.] Stěžovatelka uplatnila kasační důvody ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. S ohledem na použitou argumentaci nicméně považuje zdejší soud za smysluplné pojednat o obou těchto důvodech současně.

[11.] Z obsahu spisu plynou k uplatněným námitkám následující skutečnosti:

- Finanční úřad Brno IV rozhodnutími ze dne 24. 11. 1994, č. j. PEX/3984/94/Sg-Z a PEX/3984/94/Sg-Z-1, ve věci daňového dlužníka Ing. S. M. vymezil rozsah zástavního práva, a to ve vztahu k parcelám č. 9 v k. ú. Litava a č. 328/1 a 785/60 v k. ú. Jistebník. Tyto nemovitosti se nacházely v BSM stěžovatelky a daňového dlužníka.
- Rozsudkem Městského soudu v Brně sp. zn. 39 C 73/90, který nabyl právní moci dne 7. 11. 1990, bylo manželství stěžovatelky a ing. M. rozvedeno.
- Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 24. 11. 2004, č. j. 21 C 544/91 - 437, došlo k vypořádání společného jmění ing. S. M. a stěžovatelky, a to tak, že výše specifikované nemovitosti připadly do výlučného vlastnictví stěžovatelky. V odůvodnění rozsudku soud výslovně uvedl, že neakceptoval stanovisko stěžovatelky, že by předmětné nemovitosti měly být pojímány v nulové hodnotě s ohledem na jejich zatížení zástavními a jinými právy, neboť soud sice rozhoduje se značným časovým odstupem od zániku SJM, nicméně s účinky ex tunc.
- Tento rozsudek v podstatných bodech potvrdil Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 13 Co 142/2005. Soud v něm výslovně vycházel i z existence zástavního práva k předmětným nemovitostem, když výslovně s odvoláním na znění § 151 a násl. občanského zákoníku konstatoval, že jediným omezením vlastnického práva k nemovitosti, která je zatížena zástavním právem je, že vlastník musí strpět, aby se zástavní věřitel v případě nesplnění zajištěné pohledávky uspokojil ze zástavy. Toto omezení působí i na každého nového vlastníka. Protože zástavní práva váznoucí na nemovitostech v BSM je znehodnocují, přikazují-li se nemovitosti spoluvlastníkovi, který není daňovým dlužníkem, nelze po něm požadovat, aby při rovnosti podílů vyplatil daňovému dlužníkovi jeho podíl v penězích. Současně však nelze označit za přiměřené, aby se v daném případě dostalo stěžovatelce vedle vlastnictví nemovitostí ještě finanční náhrady od jejího bývalého manžela.
- Finanční úřad Brno IV shora označeným rozhodnutím ze dne 4. 5. 2007 zamítl návrh na obnovu řízení, když konstatoval, že skutečnosti nebo důkazy, které stěžovatelka uplatnila, již existovaly v době předchozího rozhodování. V daném případě totiž z citovaného rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 10. 2006

plyne, že o zástavních právech váznoucích pro dluhy bývalého manžela stěžovatelka věděla a byla s daným stavem při vypořádání BSM srozuměna, neboť se domáhala u soudu zohlednění toho, že nabývá z BSM majetek zatížený těmito zástavními právy. Odvolací soud se touto námitkou zabýval a při majetkovém vypořádání ji zohlednil. Proto nelze tento rozsudek považovat za důvod obnovy daňového řízení.

- Finanční ředitelství v Brně citovaným rozhodnutím ze dne 14. 1. 2008 zamítlo odvolání proti tomuto rozhodnutí správce daně, nicméně zabývalo se pouze otázkou promlčení práva vymáhat zástavním právem zajištěné daňové nedoplatky na dani z obratu za roky 1991 a 1992, když nesprávnost posouzení důvodů uvedených v návrhu na obnovu řízení stěžovatelka nenamítala.

[12.] Nejvyšší správní soud při hodnocení důvodnosti kasační stížnosti vycházel z ustanovení
§ 54 odst. 1 daňového řádu, podle něhož se „*řízení ukončené pravomocným rozhodnutím obnoví na žádost příjemce rozhodnutí nebo z úřední povinnosti, jestliže*

a) vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění daňového subjektu nebo správce daně uplatněny již dříve v řízení a mohly mít podstatný vliv na výrok rozhodnutí,

b) rozhodnutí bylo učiněno na základě podvrženého nebo zfalšovaného dokladu, křivé výpovědi svědka nebo křivého znaleckého posudku nebo rozhodnutí bylo dosaženo jiným trestným činem,

c) rozhodnutí záviselo na posouzení předběžné otázky a rozhodl-li příslušný orgán o ní dodatečně v podstatných skutečnostech ovlivňujících výši stanovené daně nebo procesní postavení daňového subjektu jinak.“

[13.] Jak plyne z citovaného zákonného ustanovení, při rozhodování o obnově řízení zkoumá správce daně jen to, zda je tu dán některý z důvodů obnovy; průběhem ani výsledkem vyměřovacího řízení se nad rámec těchto důvodů již nezabývá (viz např. rozsudek NSS ze dne 28. 5. 2008, č. j. 1 Afs 59/2008 - 58). Přitom však platí, že nastanou-li podmínky zákonem předpokládané, řízení ukončené pravomocným rozhodnutím se obnoví a zákon nedává správnímu orgánu na výběr, zda tak učiní či nikoli, ale správní orgán je povinen takové řízení zahájit, tedy rozhodnout o povolení (nařízení) pravomocně ukončeného řízení, a to ať již z podnětu účastníka nebo ex officio, zjistí-li naplnění podmínek sám. Při naplnění zákonných podmínek má účastník na povolení obnovy řízení právní nárok (viz rozsudek NSS ze dne 7. 8. 2007, č. j. 5 Afs 94/2006 - 85).

[14.] V nyní projednávaném případě stěžovatelka v návrzích na obnovu řízení ze dne 23. 2. 2007 a 26. 3. 2007 argumentovala zejména tím, že si finanční úřad učinil nesprávný úsudek o vlastnictví zajišťovaných nemovitostí, neboť věděl, že majetek nespadá do BSM a daňové nedoplatky vznikly až po jeho zániku. Finanční úřad Brno IV se s touto argumentací vypořádal shora uvedeným způsobem. Jeho rozhodnutí napadla stěžovatelka odvoláním, v němž však namítala již pouze to, že předmětné daňové nedoplatky z let 1991 a 1992 jsou zaniklé. Teprve v žalobě podané ke krajskému soudu dne 17. 3. 2008 opět uvedla, že důvodem pro obnovu řízení je pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně o vypořádání BSM.

[15.] K argumentaci stěžovatelky, podle níž pravomocný rozsudek o vypořádání BSM představuje novou skutečnost, zakládající obnovu řízení, Nejvyšší správní soud odkazuje

na svoji ustálenou judikaturu, podle níž např. platí, že „*za novou skutečnost/důkaz ve smyslu § 54 odst. 1 písm. a) daňového řádu nelze považovat trestní rozsudek vydaný po pravomocném skončení řízení, jehož obnovy se daňový subjekt domáhá, a to zejm. za situace, kdy tento subjekt mohl již v původním řízení uplatnit skutečnosti uvedené v trestním rozsudku*“ (viz rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2011, č. j. 8 Afs 20/2011 - 68). Obdobně platí (viz rozsudek NSS ze dne 11. 11. 2004, č. j. 3 Afs 27/2003 - 67) že „*rozhodnutí soudu v občanském soudním řízení o otázce, kterou správní orgán v daňovém řízení řešil jako otázku předběžnou, vydané až poté, co správní orgán poslední instance ve věci rozhodl, nemůže být samo o sobě (bez toho, aby rozhodnutí správního orgánu trpělo jinými vadami) důvodem ke zrušení rozhodnutí správního orgánu. Takové občanskoprávní rozhodnutí může být toliko důvodem obnovy řízení podle § 54 odst. 1 písm. c) daňového řádu*.“

[16.] Nejvyšší správní soud dále připomíná (viz též jeho rozsudek ze dne 6. 12. 2006, č. j. 1 Afs 36/2006 - 87), že smyslem obnovy daňového řízení je umožnit nové správné a spravedlivé rozhodnutí ve věci, pokud při původním rozhodování nebyly z určitých důvodů dostatečně objasněny všechny skutkové okolnosti, popřípadě proces trpěl některými podstatnými vadami. Tento obecný zájem je pak determinován ustanovením o lhůtách pro podání žádosti o obnovení řízení, jakož i případy její nepřípustnosti, neboť za touto hranicí již opět převažuje potřeba zachování právní jistoty nad potřebou znovu rozhodnout v důsledku některých vad původního rozhodnutí.

[17.] V nyní projednávaném případě stěžovatelka spatřuje důvod obnovy řízení v ustanovení § 54 odst. 1 písm. c) daňového řádu a tvrdí, že pravomocným rozsudkem o vypořádání BSM (nyní SJM) nastala nová skutečnost a že finanční úřad pochybil, když nezodpověděl předběžnou otázku.

[18.] K tomu soud uvádí, že se stěžovatelka mýlí, pokud má za to, že pravomocným rozsudkem městského soudu o vypořádání SJM nastala situace předvídaná citovaným zákonným ustanovením, tedy že došlo k podstatnému ovlivnění výše stanovené daně nebo k ovlivnění procesního postavení daňového subjektu a že o této předběžné otázce rozhodl soud jinak než správce daně. Jak totiž plyne ze shora uvedeného, skutečnost rozvodu manželství stěžovatelky s daňovým dlužníkem ing. M. byla již v době rozhodování o rozsahu zástavního práva známa. Rovněž je z obsahu odůvodnění rozsudku městského soudu, kterým došlo k vypořádání SJM, zřejmé, že soud si byl při svém rozhodování vědom existence předmětného zástavního práva a toto i zohlednil.

[19.] Jinými slovy řečeno, citované zákonné ustanovení předpokládá situaci, kdy rozhodnutí správního orgánu záviselo na posouzení předběžné otázky a tuto otázku si vyhodnotil správní orgán v podstatných skutečnostech jinak, než o ní nakonec rozhodl k tomu kompetentní orgán. V daném případě však nastala situace značně odlišná: civilní soudy totiž při rozhodování o vypořádání SJM výslovně již vycházely z existence předmětného zástavního práva, takže nedává žádnou logiku tato správní rozhodnutí revidovat poukazem na rozhodnutí civilních soudů, jelikož tímto způsobem by došlo k „zacyklování“ rozhodovacích procesů.

[20.] Nelze ostatně ani přehlédnout, že stěžovatelka citovaná rozhodnutí o vymezení rozsahu zástavního práva ze dne 24. 11. 2004 napadla odvoláním, v němž výslovně poukázala na skutečnost rozvodu jejího manželství s daňovým dlužníkem a na to, že probíhá řízení ohledně vypořádání BSM. Toto odvolání však bylo zamítnuto pro opožděnost (viz rozhodnutí Finančního úřadu Brno IV ze dne 15. 2. 1995, č. j.

PEX/3984/94/Sg-Z, PEX/2130/94/Sg-Z-1). Je tak zřejmé, že stěžovatelka vlastním pochybením zapříčinila to, že původní správní rozhodnutí, jehož revize se v rámci řízení o žádosti o obnovu řízení domáhala, nebylo meritorně přezkoumáno, a to případně i v rámci správního soudnictví. Přitom je třeba mít neustále na zřeteli, že žádost o obnovu řízení představuje mimořádný opravný prostředek, který nemůže mít ambici nahrazovat opravné prostředky řádné a v řízení o něm proto nelze dodatečně „dohánět“ dřívější liknavost účastníků tak, jak se snaží v projednávaném případě činit stěžovatelka.

[21.] Lze tak uzavřít, že správní orgány i krajský soud dospěly ke správnému právnímu závěru, že zákonné podmínky pro nařízení obnovy řízení v dané věci dány nebyly, jelikož bylo dostatečně prokázáno, že nevyšly najevo žádné nové skutečnosti či důkazy, které by nemohly být uplatněny dříve, a rozhodnutí městského soudu o vypořádání SJM nelze považovat ani za rozhodnutí o předběžné otázce, o níž bylo rozhodnuto jinak než správce daně.

[22.] Konečně k dodatečně připojeným dvěma textům (autorky H. Erbsová a M. Radková) soud konstatuje, že se s nimi seznámil, nicméně za situace, kdy stěžovatelka nikterak nekonkretizuje, které jejich části podporují její právní argumentaci, nepovažuje za potřebné a ani vhodné, aby s nimi polemizoval, případně vyslovoval souhlas, jelikož tím by se fakticky pouštěl do odborných diskusí, přesahujících roli soudu coby státního orgánu vrchnostensky rozhodujících v konkrétní věci.

IV. Shrnutí

[23.] Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že uplatňované kasační důvody nebyly naplněny, a proto kasační stížnost pro její nedůvodnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[24.] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s.ř.s.) a úspěšnému žalovanému náklady nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu